

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. — kr. „ pol leta 1 „ 60 „ „ četrt leta — „ 80 „ Naročnina se pošilja opravištvu v škofijsk. poslopju (Bischofshof.) Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Evropska glupost pa turška predrznost.

Ni lepo, ni krščansko, ako sosedi zapustijo soseda, kedar pri njem gori, ter glupo roke križem držijo in v ogenj zijajo. Jednako grdo, jednako nekrščansko je, da omikani Evropeci in večina jihovih vlad mirno gleda kako surovi Turčin večji del popolnem nedolžne Kristijane pobija. Ako že Turka nečejjo iz Evrope pognati, kakor bi se spodobilo, bi evropske vlade morale Turka prisiliti, da s svojimi podložniki vsaj po slovenski ravna, a ne po živinski. Omikana Evropa ima pravico od svojih vlad to zahtevati; čemu pa neki ima več, kakor eden milijon krščanskih mož pod dragim orožjem? Le železna sila zamore Turke vkloniti, da ne dela s Kristijani, kakor s psi. V 34. šte. „Slov. Gosp.“ smo poročali o groznih djanjih Turkov, ali še ni konca. Vsaki den poizvemo za nove grozovitnosti. Tako so Turki v mestu Otelukaju ubili 3000 ljudi. Otroke so na bajonete natakali in okoli nosili. V Bazardčiku bilo je več, kakor 4000 nedolžnih Bolgarov grozovito zaklanih. Cele kupe odbitih glav so italijanskemu konzulu pred vrata nasipali. V Jambolu je redna turška vojna vse hiše oropala, užgala, moške poklala, ženske posilila. Po celi Bolgariji, potem v Bosniji se klatijo turške čete in ropajo, požigajo, umarjajo, skrunijo in posilujejo. V Trnovi na Bolgarskem je Fazli-paša imel društvo Turkov, ki so na tisoče nedolžnih ljudi ubili 5628 oseb 3 mesece v temnicah zaprte imeli in več, kakor 800 dubovnikov in učiteljev zaklali. Sploh godijo se reči na Turškem, o katerih je strašno le samo — brati!

Ali omikana Evropa se dela gluha in — kar je najbolj žalostno — evropske vlade še Turka podpirajo. Razve pruskih in ruskih ministrov so vsi za to, da se Turčija ohrani. Dolgo so Srbom in Črnogorcem branili krščenim svojim bratom in sestram iti na pomoč. Ko tega vendar niso zamogli zabraniti, so pa zlasti angleški, pomagali Turkom, da so ti Srbe pri Zajčaru in Knjaževacu vrgli nazaj. Vsled tega je nastalo veliko veselje pri vseh prijateljih Turkov. Začeli so se Srbom

posmehovati in zahtevali, naj jih sedaj Turki popolnem potlačijo, kneza Milana odstaviijo, Beligrad zasedejo, deželici veliko milijonov vojnega davka naložijo. Ko pa Turki potem vendar celi teden nikamor napredovali niso, so se evropski ministri za svoje ljube turške znance zbali in so v kneza Milana silili, naj sklene s Turkom mir. Posebno angleški ministri so pritiskali in Milanu svetovali naj plača Turkom za vselej 100.000 zlatov in mir je gotov! Knez Milan ni privolil in rekel, naj odločijo puške in kanoni! Stalni knez je imel prav. General Črnajev je v 6dnevni strašni bitki pri Aleksinacu glavno turško vojsko premagal in iz Srbije vrgel vun! To je prava strela iz jasnega neba na glave evropskih mroljubnih ministrov. Osupnjeni so sedaj glave skup vteknoli in nasvetovali Turkom in Srbom mir tako, da bi vse ostalo pri starem! Ali bo iz tega kaj ali ne, to še ni znano, toda znano pa je in se vsaki den uresničuje da turška ošabnost ne pozna ne konca ne kraja. Postali so že tako predrzni, da vdirajo celo v našo Avstrijo in na naših tleh ropajo, požigajo in umarjajo. Tako je 24. avg. 1000 Turkov prilomastilo čez našo mejo v Dalmacijo ter vdrli proti Osojniški vesi, kamor je neka pastirica pribežala in tako razglasila, da se Turki bližajo. Sedaj hiti 100 slabo orožanih vaščanov in 2 žandarja Turkom nasproti. Ali ti so že pete odnesli pa tudi seboj odguali več vjetih deklic in fantov, potem 180 ovac, 14 volov in 8 mul. Tudi več naših ljudi ranili, jedno deklico ubili in k nam pribeglega Heregovinca Savo Tarašija zaklali, mu glavo odrezali na bajonet nataknili in seboj nesli.

Pred mesecem dni so srbski vojaki na srbski zemlji stoječi na avstrijsko ladjo na Donavi parkrat vstrelili, ker so v temi mislili, da je turška. Naš minister Andrassy je tedaj brz v Belemgradu ostro se pogrozil, da je srbski minister kmalu za odpuščenje prosil. Radovedni smo tedaj, kaj bo minister Andrassy storil, ker so Turki tako drzno čast Avstrije razžalili!!

Cerkvene zadeve.

Društvo sv. Mohorja razveseljuje Slovence z dobro novico, da mu je letos 479 novih društvenikov prirastlo. Vseh skup je tedaj 26.815, ki se tako razdeljujejo po škofijah: v raznih jih je 19, v Videmski na Laškem 21, v Poreški v Istriji 39, v Sombateljski na Ogerskem 88, v Senjski v Dalmaciji 130, v Zagrebački 150, Sekovski (Grački) 163, Krški 2687, Goriski 2995, Lavantinski 9463 in v Ljubljanski 9799. Vsak društvenik dobi za 1 goldinar 6 lepih knjig. Dohodki znašajo 28.092 fl. stroški 28.071 fl. Ostane 21 fl. Res koristno in od nebes blagoslovljeno društvo.

Misijon otrok se veli malej knjižici, ki je ravnokar izišla v tiskarni Klein in Kovačevi v Ljubljani in se dobiva pri vč. gosp. Fr. Ogradiju, špirituvalu Mariborskega semenišča. Lična knjižica kaj mično in ljubo priporočuje vse hvale vredno društvo sv. detinstva Jezusovega.

Slovenski umetnik g. Šubic je v Rimu izdelal krasno sliko sv. Martina in njo v Ljubljani sedaj kažejo občinstvu. Zvedenci pravijo, da je slika res umotvor in da smo Slovenci v osebi g. Šubica dobili pravega umetnika cerkvenega. Mladi umetnik se vrača sedaj iz Rima domov in bo v Horjulu na Kranjskem v tamošnji cerkvi poskusil s slikami na presno.

Preganjevalec kat. Cerkve na Nemškem glasoviti Bismark brž vsakega človeka, vsak list toži, ki se drzne zoper njega zinoti. Samo lani je bilo zarad razžaljenega Bismarka 5960 oseb obsojenih. Teh 5960 skupna kazen je znesla 11.920 mesecev ječe, ali 930 lét. Državi je za vzdržanje omenjenih jetnikov narastlo 1 milijon 787.500 fl. in k temu morajo še osebni državljani 375.000 fl. plačati. Ako bi Bismark vse take svoje tožbe moral sam pisati, bi bil k temu poslu 24 dni porabil, vsak dan 8 ur pisaje. Vsi drugi uradniki cesarstva, z udi cesarske hiše vred, so vložili le 7631 tožeb.

Tretjega reda sv. Franciška udi so res srečni ljudje, čeravno jih nespametni svet v svoji nevednosti zmerja za glupaste tercijalce in tercijalke. Ponižni in pred svetom mogoče skriti tretji red šteje med svojimi udi veliko svetnikov in svetnic v nebesih in se sme slobodno ponašati, da so po njegovih pravilih živeli mnogi najimenitniši, najslavniši ljudje. V tretjem redu bilo je že 130 cesarjev, kraljev, kraljic in kraljičin. Prvi slikar ali malar na celem svetu angelski Rafael bil je tercijalec. Tudi Mihael Angelo, slikar, kipar in in stavbar ob enem bil je ud tretjega reda. Krištof Kolumb, pogumni brodnik, ki je prvi se spustil čez širno atlantiško morje in našel novi svet, Ameriko, bil je vpisan tretjemu redu in je bil vedno prepasan s pasom sv. Franciška Asiskega.

Usmiljene sestre se na otoku Martinique v Ameriki, tamošnjim francoskim naselnikom, med kojimi je razsajala strašna kužna bolezen, nepre-

strašeno stregle med tem ko so drugi ljudje samega strahu pobegnoli. Kedar je kuga preminola, je došel iz Pariza za prednico usmiljenih sester zlati križec častne legije, t. j. najimenitnejšega častnega reda na Francoskem. Pri izročitvi častnega križca je zastopnik francoske vlade rekel: usmiljene sestre so nam ljubi angelji na zemlji, matere sirotam, sestre nesrečnim. Ženska, ki svoje celo življenje žrtvuje revnim v uteho in bolnim v pomoč, ta je res vse časti in hvale vredna — pa tudi vredna prelepega imena: usmiljena sestra!

Gospodarske stvari.

Naravoslovne črtice o konju.

Govoril dr. Ivan Geršak v Ormužu *).

Slavno društvo! Težka bila bi mi naloga, govoriti o konjereji pred Vami, ki ste izurjeni, praktični konjerejci, in ne bi si upal od Vas tirjati, da bi poslušali moje nauke in se po njih ravnali, in sicer zato, ker sam konjev ne posedujem in Vam toraj iz lastne skušenosti ne vem nič povedati; vendar pa kanim Vas soznaiti s konjem še bolj, ako popišem njegovo naravo, njegovo domovino, njegovo življenje, njegova plemena in njegovo važnost.

Poglejmo si tu belca, tam sivea, plavca, tu lisca, sërca, tam kostanjevca, rjavca, kako lično postavo ima, kako skladne ude, kako kratka, po koncu stoječa, jako gibka ušesa; vrat mu kinči kodrasta griva, kratek rep pa je z dolgo žimo obraščen. Tenke, pa krepke noge so obute v roženo kopito; sploh lepe so, lične, pa ponosne živali!

Prava domovina konjev je srednja Evropa, srednja Azija in pa tudi Afrika. V Evropi so divji konji že izginili, ali v Aziji in Afriki še jih je v velikih in visokih pustinjah (stepah) še dandenešnji. Dve vrsti teh konj ste posebno imena vredni, namreč popolnoma divji: ktere Tartari in Kozaki imenujejo tarpane, in podivjani konji, kterim pravijo muzini.

Tarpani so srednje velikosti z debelo glavo in tenkim vratom, po letu rjavi, po zimi pa belkasti: živijo v pustinjah mongolskih in v severni Indiji. Tarpani živijo vsikdar v čredah, ki se razdelijo v male čredice; en pastuh je voditelj take manjše čredice in skrbi za vse kobile in žrebeta, ki so njemu privržene; brž ko zapazi kakovo nevarnost, začne puhati in z ušesami migati; glavo kvišku držeč kaže kraj, odkoder nevarnost čuti, zarezgeče in — cela čreda se spusti v beg, on pa počasi za njoj, kakor da bi hotel vojevati se s sovražnikom. Volka se tako branijo, da vsa žrebeta in kobile stopijo vkup, pastuhi pa stražijo okolo njih in združeni jih odpodijo s svojimi kopiti. Mladi pastuhi pa se morajo precej s starimi biti v žmetnih dvobojih in si tako privojevati ravnopravnost s starimi. Konjerejci v takih stepah se

*) 18. junija 1876 pri seji konjerejskega društva.

jako bojé tarpanov, ker ulovljeni se ne dajo udomačiti, ampak udomačene konje še zapeljujejo in jih seboj petegnejo v puštinjo; tam se domači in divji konji družijo in tako postane druga, podivjana vrsta konjev, to so muzini.

V Ameriki, posebno v Paragvaju, imajo konje, katerim pravijo mustangi in ki so jako zapuščeni; živalice so dobre, vendar jih prebivalci pokvarjajo, ne skrbijo nič za pravilno odrejo, ampak vlovijo si konja, ako ga potrebujejo, pa ga potem z grdim naučijo, da jim služi. Te živali, mustangi, so prave sirotice, kakor jih slavni naravoslovec Alex. Humboldt popisuje, on namreč pravi: Kedar po letu naupični žarki solnca, ki ga noben oblak ne zakriva, zažgejo vso travo v neizmernih planjavah, tako, da se vsa zelišča spremenijo v pepel in prah, se zemlja odpira bolj in bolj, kakor da bi jo veliki zemeljski potres razkalal. Takrat si zbirajo lačni in žejni konji, govejska živina in mule, in držijo visoko glave ter po vetru iščejo, kje bi nek bila najti kaplica vode; konji morajo sila trpeti; mule pa se vodeni kaktus s prednjimi nogami razbijajo, ter izsesajo njegov vodeni mozeg, se vé da si skoz to večkrat popolnem parklje pokvarijo. Ako je živina tako mučno preživela vroči den, pride sicer hladna noč, ali konje čaka nova muka; kedar spijo, pride natopir, se jim obesi na hrbet, da jim kri izseza. Po dolgi suši nastopi spet deževno vreme; velike, velike planjave se oblečejo naenkrat v čarobno zeleno odejo in konji kakor tudi goved veselo uživa in se življenja veseli. Pa le kratek čas traja to veselje! Hitro rastejo potoki in reke, voda izstopi iz obal, ravnina se spremeni v velikansko jezero, in le tu pa tam se vidi kakov otok, na ktereга se plavajoči konji prizadevajo dospeti. Cele ure plavajo zbrane črede ter lovijo cvetlice in zelišča, plavajoče po že smradljivi vodi. Množina žrebet se vtopi, množino pokončajo krokodili z repom, ter jih požero. Potovalec Murray pa nam še pripoveda drugo nevarnost, ki preti konjem mustangom v južni Ameriki. Te konje na enkrat nek čuden strah obleti; po sto in po jezero vkup bežijo in letijo, kakor da bi bili zbesnili in znoreli; nobena zapreka jih ne more zadržavati, kakor slepi treščijo ob skaline ali pa popadajo v brezna. Grozen strah prime tudi človeka in živad; celo Indijanec, ki je drugače neustrašljiv, se preplaši ob tej prikazni. Od kraja se sliši ropot, ki raste in raste, da prekosi grom in največe tulenje viharja in bučenje morskih valov, kadar prestrašeni konji ko veter brezumno dalje letijo. Na enok se prikažejo okoli šotorov, prestrašijo še domače konje in drugo živino ter jo tirajo seboj v beg za zmirom! Imenovani potnik je to strašno prikazen videl in opisal.

Videli smo konja v naravni prostosti, poglejmo si ga pri nekterih narodih! Le malo število narodov ve ceniti važnosti konja in ga gojiti, kakor zasluži. Prvi so Arabci, potem pridejo Turki

in Perzijani, za njimi še le Angleži, Španjolci, Nemci in Francozi. (Konec prih.)

Kuprena kuhinska posoda je zdravju škodljiva in življenju nevarna.

M. Marsiktera pridna gospodinja se posebno ponaša s tem, da ima kubinjo polno čedne svitile posode. In prav ima, če se z snažnostjo in svitlostjo v kuhinji ponaša. Kajti ni lepše hvale za gospodinjko kakor ravno ta. Le ne smela bi nikdar ne pozabiti in prezirati ali je med svitlo posodo tudi kaj kuprene ali medene, ker z tako posodo gre z največa opaznostjo in previdnostjo ravnati. Res je, da dobro pocinjena kuprena posoda ni več nevarna, vendar pa se le prerado primeri, da se cin obriba in da potem kuper sam na dan stopi, kar potem lahko nesrečo vzroči. Sploh je znano, da vkisane jedi, mleko, puter ali sadovni soki več časa v kupreni ali medeni posodi hranjevani ali hlajeni kupreno rijo ali kupreni volk (Grünspan) napravijo, ki je človeškemu zdravju nevaren, celó smrten strup. Manj znano pa je, da se v podobnih prilikah še mnogo drugih tvarin in snovi napravlja, ki so ravno tako nevarne zdravju in življenju kakor bakreni volk sam. Tako je kuprena okislina tudi zelo strupena. Mnoge nesreč se je že po nji zgodilo. Iz vsega tega pa sledi, da je treba z kupreno in medeno kubinjsko posodo, če je tudi pocinjena z vso opaznostjo in previdnostjo ravnati. Ako se taka posoda, nevednim, neskušenim, zanikernim, nemarnim, lahkomiselnim poslom v roke da, je nevarnost ostrupljenja vedno velika. Najboljše je potem takem se kuprene ali medene posode kolikor mogoče izogibati.

Navadno se misli in govori, da kisline srebra ne razjedajo in da se srebne posode brez skrbi in previdnosti rabiti smejo, tudi tam, kder se kuper ali argentin ne sme v porabo jemati. To pa je velika in nevarna pomota, kar sledeči dogodek le prejasno priča. Pozabila se je v neki hiši v loncu z ukuhanimi močnicami (grankami Preiselbeeren) sreberna žlica, ki je par dni v tem močniku tičala. Ljudje, ki so po tem od teh močnic zaužili, so zaporedoma zboleli in dveletno dete je moralo vsled tega umreti. Drugi so bili oteti. Reč pa je tudi celo jasna, ako se pomisli, da se za razno orodje, posode, žlice itd. nikdar čisto srebro ne rabi, ker bi bilo tako premeško in bi se prehitro porabilo. Vse tako srebro je več ali manj v po postavi določeni razmeri z kuprom pomešano in podelano, tako da imajo take posode iste lastnosti proti kislinaм, ktere imajo kuprene in medene. Toraj je pri srebrenih posodah in žlicah paznosti treba. Kdor vložene ali vkuhane sadeže n. pr. kumare, fižol, grah, glive itd. kupuje, se mora skrbno varovati, da z sadeži vred tudi strupa ne kupi, kajti bolj zelene barve ko so ti ukuhani sadeži, tim rajši jih kupujejo, in vendar je ta lepa zelena barva le nasledek kuprenega volka, tedaj strupena. Brezvestni fabrikanti rečene sadeže v

kuprenih kotlih ukuhavajo ali pa še celo v jesih kuprene novce polagajo, da po njem sadeži lepo zeleno barvo dobivajo. Posebno toliko priljubljeni angleški „Mixed Pikles“ razni vkuhani sadeži v pikantni tekočini imajo pogosto prav obilo kupra v sebi tako, da se ni čuditi, ako ljudje, ki jih zauživajo, za drisko in ščipanjem hudo vzboliijo. Da imajo vkuhani sadeži kupra v sebi se da spoznati, ako se kislja tekočina, v kateri so, z nekaterimi kaplicami čistega laškega olja pomeša in dobro pretresa. Ako olje zeleno postane, je v tekočini gotovo kupreni volk. Najboljši je tedaj, da pridna in pametna gospodinja rečene sadeže sama vlaga in vkuhava. Vsaj ve, kaj ima.

V novejšem času prodavajo po mestih, pa tudi že po deželi namesto naravne zdravju toliko dobrodejne slatine neko umetno napravljeno vodo, sodina voda imenovano. Pri ti vodi je le predostokrat obilno kuprene okislina, ker so posode, v katerih se ta umetna pijača pripravlja, kuprene in mnogokrat slabo pocinjene. Tudi sadovni soki, z kojimi se sodina voda navadno oslaja, imajo včasih kuprenega volka v sebi. Žganje ima sem ter tje v precejšni meri kupra v sebi, ker so žgavni kotli iz kupra slabo pocinjeni. Tedaj se šnopslarji na dvojnasočni način ostrupljajo po kuprenem volku in po žganju. Slednjič hočemo še nekoliko hitrih domačih pomočkov, ki se pri taki neseči rabijo, povedati. Prav je, da se pri taki nezgodi pokliče brez pomade zdravnik. Predno pa ta pride, se dajejo bolniku sredstva, ki vzročujejo bljuvanje, da se želodec kolikor mogoče najprej in čisto ostrupljene vsebine izprazni. V ta namen se daje bolniku beljakovina od 12 jaje na liter vode ali pa tudi mleko in pšenična moka. Če takih pomočkov ni pri roki, se mora grlo od znotraj z peresom ali čim takim žegetati, dokler da bolni človek bljuvati začne. Tudi mana, strd, je v takih primerljajih dobra.

Rane jabelke. 3. Rudeča magdalenšnica, rother Magarethen - Apfel [Lukas IV. 3 b) * †]. Sad je malo, lično, okroglo jabelko. Zori konec julija in prve dni avgusta. Lupina je tenka in malo mastnata. Prava barva je zeleno-rumena, ki pa je videti, kakor da bi bila z temno-rudečimi traki povita ter ima med trakovi svetlo-rudeče lise. Drevo ostane nizko, pa obilo in rado rodi tudi v letinah, ki sadovju niso preveč ugodne. Zarad lepe barve je jabelko kičur na mizi in se tudi lahko prodaja. Umni sadjerejci rudeče magdalenšnice radi v vrtih zasajajo. Stori tudi v visokih legah. — Poletni dišeček Sommer-Gewürz-Apfel [Lukas II., 1 b, * ††] prištevajo tudi ranim jabelkam, ker že v začetku avgusta zori. Jabelko je majhno, podolgasto, proti muhi spičasto, okoli peceljna lepo okroglo. Barve je iz prva bele, potem rumene, na prisolnčni strani več ali menj rudeče. Peške v zrelih jabelkih klopočejo. Jabelko močno diši, kakor cimet in klinčki. Sad se na

mizi mnogo obrajta, škoda, da že v 3—4 tednih mine. Drevo povsod rado in hitro raste in navadno obilno rodi, toda kedar preveč obrodi, tedaj ostanejo jabelka drobička. — 5. Karlovšček, Charlamowsky [Lukas IV, 3 b * ††]. Jabelko je krasen sad srednje velikosti; lupina tanka, gladka in nježa; na drevesu še viseče jabelko je kakor z ivjem obdano. Barva mu je žolta z rudečimi progami preprežena ali prevlečena. Zori proti koncu avgusta in ostane 4 tedne. Drevo raste krepko in lepo, rodi rado in obilo in se priporočuje zlasti tudi bolj mrzlim legam.

Juri Žmavec.

Sejmovi na Štajerskem. 2. sept. pri št. Ilu na Goričkem, v Dobrni, na Planini, v Trnovcih (sv. Bolfank). 4 sept. na Tinskem, v Zrečah, pri sv. Rozaliji pri Celju, v Mozirju in pri sv. Lovrencu na Prošinu. 6. sept. v Pobrežju (Ptuj). 7. sept. pri sv. Jedrti nad Laškim, na svetih Gorah, v Vojniku, v Slivnici pri Mariboru. 8. sept. v Negovi. 9. sept. v Spod. Polskavi, v Gornj. Gradu, v Gomilcah in v Apačah.

Sejmovi na Koroškem meseca septembra. 4. sept. v Bleiburgu, v Reichenau-vi, v Tvimbergu. 7. sept. v Blatnici. 9. sept. v Mühlendorfu. 10. sept. v Gradecu. 11. sept. v Gmünd-u, pri št. Jakobu v Rožni dolini, v G. Jezeru, v Reisbergu. 12. sept. v Lieserbergu. 14. sept. v Trebenju. 18. sept. v Velikoveu. 20. sept. v Belaku; 21. sept. v Sp. Drauburgu, v Renwegu, v Weitensfeldu; 24. sept. v Dolah, v Waldensteinu; 25. sept. v Muti; 27. v Višpriyah; 29. v Radetinjah, v Požarnici, v Greifenburgu in v Sirnici.

Dopisi.

Od sv. Martina pod Mariborom. Dopis v „Slov. Gosp.“ št. 33. t. I. nas je tukaj celó vzemiril. Štejem si toraj v dolžnost kot predstojnik občine, v kateri se je tista gostija obhajala in najbližnji sosed odgovoriti. G. dopisnik je preveč povedal. V najlepšem redu in v prijateljskem veselji se je vršila gostija pri Skofič-u. Da so na večer nekteri fantje, ki pa razun enega niso bili iz Št. Martinske fare, nekoliko predrzni bili, to je stara navada pri nas. Boljše, se vé da, bi bilo, če bi tako „škilingovanje“ celó izostalo. Ni res, da bi okoli streljali in šipe na oknih vbijali, le ena šipa se je zlomila, pa ne vé se kako? Najboljši dokaz, kako krivo da je dopisnik sodil, je, da smo bili drugi den ravno tako in še bolj veseli, kakor prvi den in nihče niti mislil ni na kak nered. Gg. duhovniki so oba dneva od viših strani došli in nas počastili, kar bi gotovo izostalo, ako bi mi res že bili „Pesjanarji!“ — kakor dopisnik pravi. Konečno še to omenim, da je veliko večji hrup zagnal g. dopisnik se svojim žaljivim pisanjem, kakor pa tistih par prevzetnih fantov, katerim

živinsko ime „stekljači“ prideva. Ako dopisnik drugega sredstva ne vé, neotesano mlajino zboljšati, kakor po novinah njo raznašati, moram dvolimiti, da bo s tem kaj opravil druga, kakor poščenje vzela tistim, ki niso krivi, ako se kak nered zgodi.

Mat. Kocpek,
predstojnik.

Iz Krškega. Kakor se najdejo ljudje, ki ne morejo poprej od vina, dokler se ne vpijanijo, je tudi veliko takih, ki ne znajo pisati ali govoriti kaj, ako ne lažeja. — Ravno tak je dopisun, kojega v Krškem dobro poznamo, ki že več let svojo neznano modrost po krémah ponuja, pa se ga radi ogiblremo, ker le tisti en čas dobro ž njim vozi, ki molče njegove kvinte-kvante poslušajo, in njegovi modrosti prikimuje. On je tisti, ki je „gimnazijo dovršil“, kako pa da je za blagor občine Videmske vnet, kamor spada posestvo njegove žene, je do zdaj pri vsaki priliki narobe pokazal; zadnjič s tem, da je on kriv, da je morala občina za novo šolo kupljene hiše dosti več plačati, kakor bi se bile na dražbi dobile, ko bi on ne bil občine slepil. Da novo izvoljeni župan ni takošen, kakor dopisun laže, ki je mislil sam izvoljen biti, mi ni treba omeniti; tudi župan Vidimski 300 gl. ne dobiva kot župan, temveč za pisarno v svoji hiši in za pisarijo, katero sam opravlja, ker tajnika nima. Da dopisun po naših duhovnikih z lažmi udriha, je že navada takih ljudi. Vidimski župnik, od kterega vemo, da ima že staroslovensko geslo: „Vse za Boga, dom in cesarja“ naj se dopisunu posebno zahvaljuje. — Slovenskim veselcam se naši duhovniki ne odtegujejo; dva sta celo uda našega pevskega društva, sta se tudi vdeležila druge in zadnje besede; ako se pa na tihon ne deljé v krémi beseda napravi, se je vendar katoliški duhovnik vdeležiti ne more. Zakaj dopisunu naš ljubljeni g. vikar niso po volji, vsi Krščani dobro vemo. Bilo je v novi éri, ko je dopisun po krémah se kregal, da so stariši še tako nes pametni, in otroke k vstajenju, k procesijam križevega tedna in S. R. Telesa gologlave pošiljajo. Gosp. vikar so na to se pritožili, da mož, kteremu ni mraz buče ogolil, in ne solnce bakrenega lica opalilo, se predrzne po krémah čez stare krščanske navade zabavljati. Tudi niso gosp. vikar nobenega „ferdamali“, ampak le v prepustu ljudi sploh svarili pred nevarnimi pustnimi veseljami. Kar je dopisun o našem učitelju črnil, to se njega samega zadeva: n. p. on je najhujše kričal, da hiše, ki so se na Vidmu za novo šolo kupile, niso za to, ko je pa komisijon odločil, da se te hiše lahko za novo šolo predelajo, nobene besede ni več zinil, temveč prikimal in eden najprvih podpisal.

NB. Dopis smo poželji Videmskega g. župana iz Slovenca šte. 95. ponatisnili!

Od sy. Jurja nad Ptujem. (Po ognju) je 23. avg. velika nesreča zadela 4 kmete v Juvancih. Dva otroke kmeta Janeza Krambergarja sta si na vozu, ki je v kolarnici stal, zakurila. Iz malih

isker je brž nastal grozen požar. Ogenj je namreč ugrabil najpoprej kolarnico, bleve in hrame Krambergerjeve potem se prestavil na hlev Urše Zimoničeve, na hrame Janeza Zelenika, koje je od Benka kupil, in naposled upepelil vsa poslopja Franca Bračiča. Krambergarju je 14 glav živine zgorelo, Bračiču pa vse zrnje, slama in seno. Tudi Urši Zimoničevj je vse zgorelo, kar je imela v dveh hišah. Dalej potem ogenj ni segnil Škoda še ni cenjena, vendar reči se more, da je jako velika in za nesrečne pogorelce močno občutljiva! F. M.

Iz Ormuža. (Premiranje konjev. — Posojilnica). Konjerejsko društvo štajersko napravi 11. septembra t. l. v Ormužu javno premiranje konj. V ta namen so se razglasila slovenska povabila, v katerih so natančno razloženi pogoji, katerih se ima držati vsak, ki hoče konja prignati za premiranje. Sploh pa bodo obdarovani le konji lahki, bodi za ježo, bodi za vožnjo primerni. Ob enem želi državna uprava kupiti 6 žrebcev prvotnih za izrejo v Nejdovi. Posesnike, ki se hočejo s svojimi konji premirovanja udeležiti, imajo to do 5. sept. gosp. Kadaju naznaniti, kder se vse še bolj natančno poizvé. — Naša posojilnica dobro napreduje. Do 30. junija t. l. je 176 udov s 2030 pravičnimi deleži po 50 fl. (skupaj 10.150 fl.) društvu pristopilo in vplačalo 5362 fl., ostali znesek 4787 fl. vplačujejo po mesečnih obrokih. Pristopnina znaša 173 fl.; obresti za dana posojila 590 fl., provizije in doneski za stroške 264 fl., za prodane knjižice se je spečalo 25 fl., Nazaj vplačalo se je od menjic 2726 fl., od zadolžnic 103 fl., vloženih je proti 6 % obrestim 10.384 fl. Vsi prejemki znašajo 19.530 fl. Izposodilo se je na menjice 16.171 fl., na zadolžnice 2262 fl., vložnikom nazaj plačalo se je 708 fl., društvene knjižice stanejo 87 fl., tiskovine 38 fl., osnovalni stroški znašajo 77 fl., gotovine je 272 fl., kar vse skupaj daje svoto 19.530 fl. ibno

Politični ogled.

Vojska na Turškem. V petek 19. avgusta so začeli Turki od vseh strani Srbe napadati, da bi vzeli Aleksinac in potem prodrli v Beligrad. Turka je gotovo 120.000 mož. Ali ni se jim posrečilo. Srbi so se branili, kakor levi. Pred 500 leti so se jihovi očetje borili na Kosovem polju tri dni, a sedaj so se s Turkom klali 6 dni pri Aleksinacu, ki je zavarovan iz 19 šancami, katere se raztezajo po celem dolu Morave. V 6dnevni borbi se je kri prelivala na obojnem pobočju Morave in so se Srbi vsaki den nekoliko pomeknoli nazaj. V torek 22. avgusta so prišli Turki celo blizu šance po grozni zgubi vojakov. V noči so dobili 50.000 v pomoč, koje je prignal Fazli-paša. V sredo jutro 23. avg. so napali šance pa vselej zastoj — trikrat so bili Turki odbiti. Ta den je padel srbski obrist Protič in 83 ruskih ofi-

cirjev, ki so največ pripomogli, da so Srbi stali, kakor zid. Nekatero bombe le so padle v Aleksinac in ga užgale. V noči potem je Črnajev vse reserve na se potegol in začel 24. avgusta odločivno bitko. Prodril je naglo iz šance in planol na Turke, ki bi sicer bili ta napad odbili, toda okoli dveh popoldne jim je Horvatovič prišel za hrbet z 22.000 junaki, ki so z velikim trpljenjem iz Knjaževaca nad Gramado po gorovju praskali in plezali tri dni in ravno o pravem času došli, da so zmago nagnili na srbsko stran. Turki so se začeli pomikati nazaj proti Nišu, pustivši 15 do 20.000 mrtvecev na bojišču. Turke bi Srbi bili uničili, toda niso zamogli pritiskati, preveč so bili utrujeni. Črnajev je potem 26. avgusta Turke do Stanice podil in se s Horvatovičem popolnem združil. — Na zahodni strani Srbije je general Alimpič vzel vendar enkrat mesto Bjelino, katero so Turki zapustili umorivši poprej vse Kristijane v njej. Srbi prodirajo proti Tuzli in Sarajevu. Na jugu se pripravljajo važne reči. Derviš-paša je zbral kakih 30.000 Turkov in misli udariti v Črnogoro. V Hercegovini so bili Turki tepeni pri Glivi, kder je palo 400 muselmanov — V Bosniji vstaši tudi napredujejo, zlasti sedaj, ko jih je obrist Despotovič nekoliko bolj uredil. Iz Bosnije je 80 imenitnih Turkov avstrijsko vlado prosilo, če bi se smeli na Ogersko preseliti. Avstrijska vlada je temu privolila, turška pa ne. No, Turk dobro vé, da mu je Magjar brat. Zato hoče k njemu. Turki orožajo v Aziji 100.000 novincev pa tudi Srbi se pripravljajo na nadaljevanje boja.

Avstrijske dežele. Naši ministri se pogosto posvetujejo na Dunaju pa nihče prav ne vé o čem in s kakim uspehom. Nekateri pravijo, da velja posvetovanje o prihodnjem vojski in da bo Avstrija vzela Bosnijo in Hercegovino. Drugi pa trdijo, da se pomenkvajo o magjarskih zadevah. — Cesarica se poda te dni v grad Miramar pri Trstu in ostane ondi 3 tedne. — Na Českem v Šlanu so Čehi napravili veselico in pri njej denarje pobirali za srbske ranjence. Vlada je denarje pograbila. — V Opavi so hotli tamošnji Slavjani napraviti Matico, kakoršno imamo Slovenci v Ljubljani. Vlada je to prepovedala, češ, da bi Matica vznemirjevala — Nemca. — Ogerski minister Simonyi je odstopil. Pravijo, da mu ni povoljna nagodba, katero je minister Tisza sklenol z avstrijskimi ministri. V Oseku so zopet več Srbov zaprli.

Vnanje države. Ruski car je došel v Varšavo, kder je blizu 100.000 vojakov zbranih. Ruski narod čedalje bolj glasno širja boj zoper Turka in Angleže. Ti si prizadevajo vojsko na Turškem ustaviti, a do sedaj se jim to ni posrečilo. — Prus drži zastran Turčije z Rusom in torej si druge vlade ničesar prav ne upajo. Na Španskem je zopet začelo vreti v deželah, kder so bili lani Karlisti komaj premagani. Bati se je nove ustaje z liberalizmom nezadovoljnega ljudstva. — Na Francoskem so konservativci zopet izvolili za poslanca

zgovornega grofa Muna, čegar prvo volitev so republikanci in liberalci zavrgli samo zato, ker je grof Mun prijatelj sv. Cerkve in jenih duhovnikov. Kitajci in Angleži so se tako sprli, da se je vsaki čas bati krvave vojske daleč v vzhodni Aziji, kder je kitajsko cesarstvo broječe 300 milijonov stanovnikov.

Za poduk in kratek čas.

Turki pa bratje naši jugoslavjanski.

Svemü svétu svitje zora,
Kod Balkana nema dana!
Usréd gorkéh suzah mora
Gori, gori ljuta rana,
Kuju robstvo zadade.
Ostrožinski.

IV. Med slavnim Carigradom in sedmero-ustim izlivom mogočne Donave v Črno morje prilično na sredi bližajo se temu poslednji in zelo znižani griči Stare planine ali Balkana, t. j. gorovja, ki se iz morskih globin dviga in proti zahodu proteza čedalje bolj na visoko in deloma tudi na široko. Mogočnega gorovja ledje ali pobočje pokriva gosto hrastovje in bukovje ter s svojim skalnim, golim in kakih 120 ur dolgim hrbtom seka na dvoje vse pokrajine med široko Donavo od ustja do Vidina in med Egejskim ali Greškim morjem od Carigrada na izhodu do Soluna na zahodu. V teh prekrasnih in rodovitnih pokrajinah prebiva najnesrečniše slavjansko pleme — tužni Bolgari. Kakih 500 let po Kristusu so došli v te kraje. Bili so več stotin let mogočni, srečni in slavni. Sedaj so zaničevani, potrti in revni, čeravno jih je 6 milijonov duš. Petstoletno trpljenje, robstvo in sužanstvo pod turškim jarmom jih je skoro popolnem zlomilo. Spomin na nekdanje boljše dneve, na slavne očake je iz naroda preminol. Sreča samostalnosti, naroden ponos in zvest, vse je zamorjeno in globoko pokopano. Ubogi Bolgar se misli že srečnega, ako Turčin le nekoliko menje nad njim divja in razsaja. Celih 500 let ne sme Bolgar orožja nositi. Ves narod je zbeگان, plašljiv in obupen. Gorostasni možje trepečejo pred vsakim turškim capinom, ker je ta v znamenje svojega gospodstva vedno orožan od nog do ušes. Bolgari so celó svoje slavjansko ime zgubili. Ime Bolgar je tartarsko. Edino kar so še ohranili, to je vera v Jezusa Kristusa, odrešenika sveta, in pa svoj častiti slavjanski jezik. Ta je sicer sedaj mnogo popačen, poln turških tartarskih in greških besed, vendar kljubu temu še vedno kaže močne sledi krepkega blagovzučnega pravilnega i jasnega jezika staroslovenskega, kojega sta govorila apostola Slavjanov, sv. Ciril in Metod ter v njem slavjanskemu svetu prvič tolmačila sveto pismo in opravljala službo božjo nove zaveze. Sveta naša blagovestnika, učeni Ciril in jegov brat umetnik Metod, bila sta rojena v Solunu, ki je že takrat bil na pol greško, na pol pa — bolgarsko mesto.

Okoli l. 679 je tartarsko četo Bolgarov silni vojvoda Asparuh, prišedši od Volge in Dona na Ruskem, prevedel prek Donave in si v naglici podvrigel 8 rodov slavjanskih ter tako prvi kamen položil za združenje balkanskih Slavjanov v mogočno državo, katerej se je kasneje nazivljalo: carstvo bolgarsko. Vsa slavjanska pokolenja zčila so se polagama v en narod bolgarski. Ime je vzeto od tartarske čete, katera je prinesla med razdrobljena slavjanska plemena politiško jedinstvo, a po svoji inorodni narodnosti v kratkem zginola med množičnimi Slavjani. Tako se je razvil in uredil narod bolgarski. Od tartarske čete razve zedinenja in imena Bolgari, ni sprejel ničesar, ako odštejemo pičlo število tartarskih drugih besed.

Znani pregovor: sloga jači a nesloga tlači, se je tudi pri Bolgarih uresničil. Nesložni bili so slabi, složni pa mogočni, ter se po srečnih bojih ustanovili carstvo, ki je segalo od Carigrada do Pešta na Ogerskem in od Ohrida v Albaniji do Črnega morja. Najslavniši vladarji bili so Terbel, Kardam in Krum. Ta poslednji je 25. aprila l. 811 greškega cesarja Nikefora v balkanskih soteskah zajel in z vojsko vred ubil. Iz lubanje umorjenega cesarja bil je napravljen kozarec s srebrom obložen, iz katerega je car pri gostijah pil in goste ž njim pozdravljal. To bila je še paganska, tartarska navada, ki se je kmalu umaknoli milejšim, krščanskim šegam. Kajti že tretji Krumov naslednik Boris je postal Kristijan. Sv. Metod mu je z naslikano podobo pekla srce presunil in ga krstil na ime sv. Mihaela. Ž njim se začne krščanska vrsta bolgarskih cesarjev, med katerimi se kot svitla zvezda na nebu slavjanstva sveti Simon car. V Carigradu vzgojen in v vsem pismenem znanju zveden, odlikoval se je Simon ne samo po zmagoslavju nego tudi kot prvi pisatelj med Slavjani iz kraljevskega rodu.

(Nastavek prih.)

Smešničar 36. Gospok mustafač je hotel v pričo mnogih ljudi na kolodvoru nekemu jezuitu zabavljati. Nagovori ga tedaj rekoč: svet trdi, da jezuiti na vsako prašanje vedo odgovarjati. Glejte! jaz imam črne lasi in sive baruse, kako to? Jezuit mu reče: odgovor je tukaj lehek in jassen. Človeški lasi postanejo sivi na tistih delih telesa, kateri so posebno veliko trpeli. Sodim tedaj, da ste v svojem življenju malo mislili, a mnogo govorili. Zato ste črni blizu možganov na glavi, a sivi blizu jezika pod nosom.

Razne stvari.

(Nesrečno smrt) je moral trgovsk fantič v Mariboru storiti, ker se je benzin, nevarna tekočina, v kleti g. Reihmajerja užgala in ga strašno opekla, da je revež v bolnišnici brž umrl. Tudi eden blapec in komi sta hudo ranjena.

(C. g. Gomilšak) kaplan v Radgoni in vnet narodnjak pride za nemškega pridgarja v Trst; č. o. Gelasij Rojko se poda kot kaplan k sv. Trojici v Slov. goricah.

(V Dravo skočil) je Jožef Gartler v Pobrežju pod Mariborom in utonil 46 let star.

(Pogorel) je Janez Uranc pri sv. Miklaužu pri Slov. Gradcu. Nek tujec je v škednju spal, tobak kadil in ogenj vtvoril.

(Dražbe). 3krat 30. avgusta Andrej Aplinc v Lobnici 6273 fl. Anton Jezernik 1013 fl. pri sodnji v Mariboru; 2. septembra Juri Schuller po domače Trbul v Lehnu 300 fl. pri sodnji v Slov. Gradcu; 4. sept. Jožef Rom 6400 fl. pri sodnji v Brežicah in Anton Lukovnjak v Cmureku.

Listič uredništva: Dopisi od Sotle, od gosp. K., iz Bizeljskega in iz Vranskega prihodnjič!

Tržna cena

preteklega tedna po Hektolitrih.
(1 Hl. = 1⁶³/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tarašica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	7	80	5	80	5	40	3	50	5	10	—	—	4	10
Ptuj	8	40	6	55	5	—	4	30	4	80	5	—	5	—
Mahrenberg	10	10	7	25	5	70	3	70	5	75	7	80	5	69
Gradec	8	66	6	48	6	—	3	80	4	42	—	—	5	50
Celovec	7	64	6	40	4	73	2	10	5	46	4	46	4	—
Ljubljana	8	16	6	—	4	—	3	80	5	40	4	80	5	10
Varaždin	7	50	4	20	5	80	3	20	5	30	7	—	5	20
Zagreb	10	—	6	—	5	60	3	80	5	60	—	—	—	—
Dunaj	11	50	9	10	9	—	8	—	6	80	—	—	—	—
Pešt	10	20	8	26	6	70	7	—	6	—	5	—	—	—

Loterijske številke:

V Trstu 26. avgusta 1876: 45 84 77 76 1.

V Lincu " " 83 48 65 24 79.

Prihodnje srečkanje: 9. septembra 1876.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 66:55 — Srebrna renta 70:10 — 1860-letno državno posojila 111 — Akcije narodne banke 856 — Kreditne akcije 143 — Napoleon 9:69 — Ces. kr. cekini 5:85 — Srebro 102:70

Zahvala.

Vsem p. n. čast. gospodom, katere ste se mene na dan moje petdesetletnice prijazno spominjali, izrekam prisrčno zahvalo.

Bog usliši Vas in mene.

Anton Galuf,

jubilant v Vuzenici.

Sirovi loj

kupujeta vsaki čas po najvišji ceni

Karl Pamperl-ova sina,

Topilnica za loj, svečarjia in milarnica,
zaloga vžigalnih, svečilnih in masčobnih tvarin

v CELOVCI na Koroškem.

Zalogo klobukov

priporočuje

Karol Petuar

v Mariboru

v gornjej gosposkej ulici,

(kavarnej Pichs-ovej nasproti)

in sicer klobuke za gospode — gospe — in otroke po najnovejšej in najokusnišej noši po čudovito nižkej ceni. Razni klobuki za gospe se sprejemajo na očedenje, barvanje in popravo.

Čestite odjemnike uljudno prosimo, naj pridejo do konca tega mesca po svoje očedene slavnike, ker za na dalej ne prevzamemo nobenega poročstva.

1—3

1—3

Na prodaj

je v Brodeh blizu Vranskega pri veliki cesti mlin na 4 kolesa, s stopami in žago; jez je čisto nov. Pri mlinu je lepo stanovanje, živinski in svinjski hlevi in zemljišče. Natančneje se poizvé pri Jož. Omersi-ju na Vranskem (Franz bei Cilli).

1—3

Trgovski učenec,

14 let star, zmožen slovenskega in nemškega jezika, dobro izurjen v računanju in pisanju, se takoj sprejme pri g. Juliju Schmidt-u, trgovcu v Pilštanju pri Kozjem na Spod. Štajerskem.

1—3

Učiteljska služba

je razpisana pri enorazredni šoli v Špitaliču pri Konjicah. Učitelj dobi prosto stanovanje, prostorno gospodarsko poslopje, nekoliko zemlje in prstovoljno pšenično in vinsko bernjo za orglanje, ki je vredna 300 fl. Prosilci se naj pismeno oglasijo do 12. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Špitaliču.

Zorko, načelnik.

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu so ravnokar na svitlo prišle:

Slomšekove pesmi.

Zbral, uredil in izdal

Mih. Lendovšek.

Slomškovih zbranih spisov prva knjiga.

Srednje osmerke str. I.—XVI in 256.

Prodaja Juri Lercher v Ljubljani trdovezan iztis po 1 gld. broširan po 90 kr. — Dobivajo se po isti ceni tudi: v Celju pri Drekslerju, v Celoveu pri Lieglu in pri Leonu, v Gorici pri Dase-ju, v Gradcu pri M. Moser-ju, v Trstu pri Šimpfu, v Zagrebu pri Suppanu, in pri uredniku „Slov. Gospodarja“.

Kdor pa pošlje izdatelju v Ptuj (Pettau) po nakaznici 1 gld., oziroma 90 kr., dobi knjigo takoj franco na dom poslano.

Opozorujemo še posebej čč. gg. katehete in učitelje na to, da zdaj ob koncu šolskega leta ni ležko dobiti lepšega darila za šolsko mladež, kakor so te Slomšekove pesmi.

2—6

J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.

Tiskovine.

Podpisani dovoljuje si s tem čestitej dubovščini ter slavnim župniškim uradom naznaniti, da ima razun navadnih tiskovin, katere se pri takih uradih rabijo in katere so okusno narejene in na lepem in dobrem papirju tiskane, v zalogi tudi

„kanonske tablice za altarje“.

Ob enem izrekam srčno zahvalo za do zdaj mi skazano zaupanje ter prosim tudi v prihodnje naročil, katera se bodo točno in po nižkej ceni izvrševala.

J. M. Pajk,

lastnik tiskarne

v koroški ulici šte. 229 v Mariboru.

1—2